

Atskaite par dalību COPA – COGECA darba grupā

Fitosanitārie jautājumi

22.10. 2019. Briselē

Darba grupā piedalījās LOSP eksperts Andrejs Vītoliņš.

Darba grupā skatītie jautājumi:

1. Aktualitātes dalībvalstīs;
2. ECPA (*European crop protection association*) regulējums;
3. Augu veselības jautājumi;
4. Prioritāro kaitēkļu saraksts;
5. Citi jautājumi.

1. Aktualitātes dalībvalstīs

Dalībvalstis pieminēja zināmākas problēmas, kas skar vairumu dalībvalstis, tādas kā klimata izmaiņu izraisīto kaitēkļu pārvietošanos, kas attiecīgi palielina fungicīdu un insekticīdu lietošanas apjomus, augu aizsardzības līdzekļu (AAL) iztrūkums – īpaši insekticīdi, neonikotonīdi, politiku ieviešanas lēmumu pieņemšanā, xylella fastidiosa, glifosātu aizliegums, pētījumi par augu aizsardzības līdzekļu lietojumiem. Tika pieminēta arī nepieciešamība pēc papildus iedzīvotāju izglītošanas augu aizsardzības jomā, kā tieši līdzekļi tiek lietoti, kam tas nepieciešams. Kā arī vecās dalībvalstis tādas kā Francija, Beļģija, Vācija vairākkārtīgi pieminēja nepieciešamību samazināt AAL lietošanu, stingrāk kontrolēt AAL lietošanu, īpaši aizsargājot ūdens resursus. Beļģija ir pat uzsākusi īpašu sadarbību ar dzeramā ūdens ražotājiem, lai nepieļautu kaitīgo vielu atļauto līmeņu pārsniegšanu. UK ņemot vērā smago politisko situāciju Brexit jautājumā, kā sliktāko scenāriju piemin bezvienošanās izstāšanos, jo tā vissmagāk var skart zemniekus. UK piemin precīzu pētījumu iztrūkumu, par atbildīgu AAL lietošanu, kurus varētu popularizēt, un jau visiem zināmās grūtības reģistrēt jaunus līdzekļus. UK ir uzsākusi jaunu Augu veselības stratēģijas izstrādi. UK uzstāj uz nepieciešamību COPA-COGECA uzsākt pētījumu, vai aktīvu pasākumu kopumu, lai informētu sabiedrību par AAL fundamentālo nepieciešamību pārtikas ražošanā. Ziņojot par situāciju Latvijā, pieminēju svarīgākās jomas, kurās iztrūkst efektīvu AAL, kā arī informēju klātesošos par situāciju *ervinia amw*. jomā un aktuālāko augu aizsardzības sektorā.

2. ECPA (*European crop protection association*) regulējums

Ir veikta virkne uzlabojumu, precizēti, pārskatīti riska indikatori, regulējuma fokusa virzieni, cilvēku veselība, atliekvielas, tukšo iepakojumu savākšanas shēmas, organiskā ražošana, profesionālo lietotāju sertificēšana, jautājumi ir tikai daļa no tiem.

- **Neonikotonīdi.** Clothianidin/Thiamethoxam neatjaunos. Visticamāk ierobežojumi tikai pastiprināsies.

- **Biškopības vadlīnijas.** Vēl tiek pārstrādātas, bet tās iekļaus bišu testēšanu, pārbaudes uz lauka, un citus jautājumus. Paredzēs ka gala versija būs pieejama 2021. gada pavasarī.
- **Dabiskas izcelsmes augu aizsardzības līdzekļi.** Pieprasījums pēc tiem pieaug sabiedrības spiediena rezultātā. Attiecīgi arī atbalsts pasākumiem saistītiem ar to ieviešanu ir liels un ECPA strādā pie to ieviešanas pēc iespējas vieglākā veidā.

3. Augu veselības jautājumi. EK pārstāvja un EFSA ziņojumi

EK ziņojums par situāciju Augu aizsardzības, veselības jomā. Tika pieminēti jaunie regulējumi Augu pasu jomā un augsta riska augi no trešajām valstīm. Augsta riska kaitēkļi, kaitēkļu klasifikācija, u.t.t. Kā Latvijas pārstāvis lūdzu skaidrojumu par situāciju, kad tirgotājs vienā podā tirgo trīs augus, vai nepieciešamas 3 pases. Atbilde bija nē, pietiek ar vienu. Tomēr paliek neskaidrs jautājums, kas notiek, kad tirgotājs iepērk augus no citiem tirgotājiem, saliek tos kopā un tirgo kā atsevišķu vienību. Tāpat nav skaidras atbildes, kurā mirklī augu pasēs izcelsmes valsts mainās. Atbildes nav – tas ir izjūtu jautājums. Tomēr Nīderlande papildināja, ka viņiem ir izstrādāti papildus noteikumi, skaidrojums, kad jāmaina izcelsmes valsts atzīme. Tika uzdots jautājums par sakneņu audzētājiem. Viens audzē sakneņus, tie tiek aizvesti citam, kurš audzē no tiem ziedus, tad ved atpakaļ. Vai vajag augu pases? Jā vajag, tomēr atbilde nav viennozīmīga.

- **Xylella fastidiosa**

Vācija -> epizodisks gadījums

Itālija, Apulia – inficēta, Tuscany – tiek apkarota ->

Francija, Corsika inficēta, PACA tiek apkarota ->

Spānija, Madride – tiek apkarota, Belears – inficēta, Alicante – tiek apkarota ->

Portugāle, Porto – tiek apkarota. Smagi dekoratīvo stādu infekcijas gadījumi, ieskaitot ozolus.

Visur noteiktas karantīnas zonas. Tāpat ir izstrādāti scenāriji, aprēķini zaudējumiem ekonomikā, ja XF izplatās pa visu valsti. Piemēram, Itālijai tie ir 2.1 milj.EUR zaudējumi katru gadu, Spānijai 1.9 milj.EUR u.t.t.

Šobrīd kad ir pagājis laiks un ir radīti izplatības modeļi, dažādu aizsardzības mēru efektivitātes izvērtējums, un izplatības vektoru kontroles mehānismi. Diemžēl joprojām nav radīts efektīvs slimības iznīcināšanas mehānisms lauku apstākļos. Droši ir zināms, ka strādā termiska apstrāde, bet ķīmiska diemžēl neuzrāda efektīvus rezultātus. Diemžēl pēc arī Kalifornijas zinātnieku informācijas, arī viņiem nav izdevies atrast efektīvus apkarošanas mērus, lai gan šī slimība plosās ASV vairāk kā 100 gadus. Tiek izstrādātas speciālas monitoringa vadlīnijas dalībvalstīm.

Dalībvalstis, kuras ir skārušas šīs bīstamās slimības uzliesmojums, uzstāj uz nepieciešamību izstrādāt arī vadlīnijas slimības apkarošanai, savādāk joprojām trūkst informācijas par veidiem kā to izdarīt.

Life Resilience Project. Spānijas, Portugāles un Itālijas kopprojekts XF resistentu olīvkoku un mandeļkoku šķirņu radīšanai. 250 ha stādījumi šobrīd, bet projekta laikā tie plānoti palielināt līdz pat 2500 ha.

EFSA Workshop (September-October 2019). 29.-30. oktobrī, Korsikā plānota konference par XF.

4. Prioritāro kaitēkļu saraksts

Publicēts atjauninājums 11.10.2019. Radīts, lai spētu reaģēt uz bīstamāko kaitēkļu konstatēšanas gadījumiem, invāzija, utt. Šobrīd sarakstā ir 20 bīstamākās slimības un organismi. EFSA tiešā atbildības sfēra, EK deleģējums.

5. Citi jautājumi

Somijas pārstāvis vērsās ar informācijas pieprasījumu par potenciālo mērķauditoriju Coragen insekticīda ieviešanai Ziemeļu reģionā.

Atskaiti sagatavoja eksperts

Andrejs Vītoliņš

LATVIJAS LAUKU
KONSULTĀCIJU UN
IZGLĪTĪBAS CENTRS

Zemkopības ministrija